

ZÂTÎ'NİN LETÂYİFİ - II¹

Mehmed Çavuşođlu

Daha önce yayınladığım makale ile *Latîfehâ-yı Mevlâna Zâtî* başlıklı risâlenin metnini takdîm ederken de belirttiğim gibi, adı geçen risâle Zâtî'nin Letâyîf'inin ikinci kısmını teşkil etmektedir. Birinci kısmı meydana getiren ve Divanlar Katalođu'nda «*mensur mizâhî bir risâle*² diye adlandırılanı ileride yayınlayacağımı söylemiştim. Şimdi o sözü yerine getiriyorum. Aşağıda sunduğum metnin ikinci bir nüshası maalesef elime geçmediği için okumağa muvaffak olamadığım ve okuyuşumda tereddüm ettiğim kelimelerin üzerine meslekdaşlarımın dikkatini çekerek en doğru şekilde okunuşunu temine yardımcı olmaları için metnin ayrıca fotokopisini de sunuyorum. 346. yaprak kararıp okunamayacak hâle geldiği için vaktiyle bizzat yazmadan kopya ettiğim şekilde aynen matbaa harfleriyle sunuyorum.

Zâtî'nin, «*Du'â-gûy-ı bî-riyâ Zâtî midâd yirine ezûp nebâtı diler ki bu mübârek sâlûn ahkâmın yaza*» cümlesinden de anlaşıldığına göre, müneccimlerin yıldızların seyr ve harekâtından çıkardıkları ahkâmın üslûbiyle kaleme alınmış olan bu risâlesi, gerek konu ve gerekse anlatış bakımından ilk değildir. Zâtî'nin zamanında yaşamış olan iki şâirin de bu türden iki risâlesi olduğunu biliyoruz. Bu tür eserlerin eski hayat tarzını, telakkîlerini, âdet ve yaşayışlarını aksettiren çok değerli bilgileri ihtivâ ettikleri için yararlı olacaklarına ilk kez işâret eden Fuad Köprülü, *Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman Hikâyesi*'ni yayınlarken bu tür eserlerin birinden XVII. yüzyılın ünlü hezl yazarlarında Küfrî Bahâyi'nin (öl. H. 1039 - M. 1630) Ahkâm-ı Külliye Risâlesi'nden yararlanmıştı³. Köprülü bu eserinde «*Ahkâm-ı Külliye Risâlesi*» adını verdiği eserlerin öneminden söz ederken Lâmi'i'nin ve Niksârî-zâde'nin (Niksârî-zâde Mehmed Çelebi, öl. H. 1025 - M. 1616) *Nefsü'l-emrânâme* adlı eserlerinin

¹ Zâtî'nin Letâyîfî, TDED, c. XVIII.

² İstanbul Kitablıkları Türkçe Yazma Divanlar Katalođu, I. cilt, s. 117.

³ Fuad Köprülü, *Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman Hikâyesi*, İst. 1930, s. 6-7.

adını verir⁴ ve Sehî'den naklen, XVI. yüzyıl başlarında yaşayan Nasûhî'nin (öl.?) de böyle *hezl-âmîz* bir takvim yazdığını⁵ bildirir. Âşık Çelebi Nasûhî'nin çok letâyifi bulunduğunu bildirerek takviminden bir bölümü aktarır :

“Merhûm Nasûhî'nün letâyifi çokdur. Cümleden biri bu takvîmdür ki nazîri yokdur. Bu minvâl üzre takvîm : “Pâdişâhlar maħbûb uyduralar. Sancak begileri dahi ol sancağdan olalar. ‘Ameldârlaruñ evveli ‘amel soñi dâr ola. Küffâruñ biti şınup gûzâtuñ kılıcı ‘arşda aşıla. Qalıbcılar (قلمچیلر) döne döne qazanc ideler. Bâzârcılar alma şatma ide. Aşçılarda maçanaq (ماچناق) yiri çanaq ola. Hammâl yükün çuta, mâl eşegi ola. Bit bâzârında halk pîre gibi qaynaşa. Dellâl dellâle yüzüsüzdür diye. Qorğan bâzîrgân aşşı itmeye. Başmaqçımun işi ayağa düşe. Arabacımın işi yürüye. Şarâba yaşağdan meyhâneci kâfir ola. Türşîcinün yüzi gözi ekşi şata. Demürçi yüz qaralığın dükkânda qazanup degirmencinün şakalı degirmende ağara. Sâzendeler bir kıldan çala. Raqqâşlar çalgusuz oynaya. Curcını (جرجینی) oynayan mashara düşe. Gelin güyegü emiş qarış olup yengenün emegi şağdic emegine döne⁶”.

Fakat Vahyî maddesinde, bu şâirin de bir takvimi olduğunu haber vererek, bu takvimin Nasûhî'ninkinin me'hazî olduğunu söylemektedir. Nasûhî'nin takvimini daha çok beğendiğini bildiren Âşık, Vahyî'nin takviminin yazılış tarihini (H. 901 - M. 1496) de belirterek uzunca bir parçayı aktarmaktadır :

“... ve resâyil-i inşâdan bir takvîmi vardır. Naşûhî'nün takvîminün me'hazî oldur. Ammâ Naşûhî dahi sebük ve şîrin ve muhtaşar eylemişdür. Belî mısra' :

Naqqâş-ı naqş-ı âhîr bihter keşed zi evvel

Vahyî'nün bu gûnedür ki, sene ihdâ ve tis'ami'a yılınun nevrûzına bağlamışdur. İntihâb : “Hudâvendigâruñ tâlî'i mes'ûd olup ay ve gün gibi sikkesi yürüye. Nişancı begün sa'id-i sîmîni zer-efşân olup nâm u nişân, ki 'âlemde ölmez oğuldur, nişâncıdan yâdigâr olup, hükûm-i mü'eyyed ola. Mülâzimîne qazâ yetişe. Şeyhler baş hırkaya çeküp mürâqabeye vara. Şeyh Sünbül sôfileri zülfi dilber gibi qaralar geyüp perişân-hâl olalar. Şeyh Vefâ sôfileri yinicek olup Hâcî Bayram sôfileri ağır başlı ola. Der-bânlar kapuya düşüp gözleri kapuda halka ola. Sipâhîlerün atı yügrük kılıcı keskin olup yefîçeriler buldukların yonmaq isteyüp yayabaşları anlara dik gele. Rama zânda ekâbirün şofrası çıqa. Qaçum-beden peleng-hışm nafe-mişâl kürkçi maħbûbları derisine sîgmaç olup ma'cûn-fürûş dilberler esrâra vâkıf olup 'uşşâkı hayrân ideler. Qannâd maħbûblar halkuñ dimâğına şekker ezüp başı örtülü şata. Bostâncı güzeller tarhôn olup ehl-i bezm-i şoħbetün gömgök otı

⁴ Köprülü adı geçen eserde Nîksârî-zâde'ninkini Millî Tetebbu'lar Mecmuası N. 3, s.571 - 576'da yayımlandığını da haber vermektir.

⁵ Köprülü (aynı eser), s. 7 (dipnotu).

⁶ Âşık Çelebi, Tezkiretü's-suarâ, Meredith - Owens neşri, London 1971, 135b-136a

ola. Ve kurd iştihâlu 'âşıklar kaşşâb maĥbûblarınun. kuyruġına diş bileyüp pehlûsına germ olalar. Ve kazzâzlar barmagında iliġi görinen dilberlerün tügmeyi yolında koyalar. İmâmlar cemâ'atden öñürdüp mü'ezzinler soñradan kâmet getüreler, Ramazân şevkıyla câmi' minârelerinün başında odlar yana. Şâ'irler maĥbûblar yanından ĥar-canalar. Dellâller ĥalkuñ esbâbın tolanduralar. Kuşakçılaruñ işi dermiyân olup kaşıkçılaruñ işi aġıza gele. Ĥallâclaruñ yidüġi etmek dizi üzerinde olup ĥalkı pamucuġla boġazlayalar. Bôstâncılar bahâr olmayınca köklemeyüp kürkçiler kış olmayınca tüyin düzmeyeler. Şarrâflar esîr-i kâfes olalar. Kuyumcılar şıķup şızdurup ĥalkuñ gümüşine ĥâm diyeler. Başçılar kaşşâblaruñ ayaġın alup başına kaşd ideler. Boyacılar âl eyleyüp ĥalkuñ işin kara boya gök çivîd ideler. Buzçılar şaĥ'atından şovuyup yayıcılaruñ boynuzı kızmayınca işe yakışmaya. Tâs-bâzlar fûta altından işleyüp küştğirlerün kulaġın döġeler. Gemicilerün rûz-gârı eyü olup yeli yelken ola. Re'îsler lengerli ola. Nâttûrlar ĥammâmâ girenlerün dülbendin şıķup paşmaġın sileler. Geñezlerün yüzi yirde olup kaĥbelerün başı yaşduķda ola. Naķķâşlar şüret uğrusı olalar. Topçılaruñ otı işleyüp topçubaşınun topı göke aġa. Degirmencilerün toñuzluġı ucından çarĥı bata. Arķa ĥammâlları arķalarından yükli olalar. Şerbetçilerün aġzına sinek üşe. Cigercilerün baġrı delik delik *تجو شجیرك* baġrı toġram toġram ola 7".

Latîfi bu İznikli Vahyî'nin Sultan Selim devrinin sonlarında vefât ettiġini yazıyor⁸ Bu bilgiye göre H. 926 - M. 1520'den önce vefât etmiş demektir. Herhâlde Zâtî ile tanışmış olmaları uzak bir ihtimâl değildir.

Âşık Çelebi'nin verdiġi örneklerini yukarıya aktardığım bu iki takvimle Zâtî'ninki karşılaştırıldığında her üçü arasındaki benzerlik açıkça görülmektedir. Âşık Çelebi Vahyî'nin takviminin bu türün ilk örneġi olup olmadığı husûsunda açık bir bilgi vermiyor. Mizâhî takvimi, şehrengîz gibi, Türk edebiyatının XV. yüzyılda ortaya çıkmış bir edebî türü olarak görmek mümkündür. Bu iki takvimin tam metninin ve belki daha başkalarının, kitaplıklarımızda, incelenip kataloglarının yapılmasını bekleyen binlerce mecmua içinden gün ışığına çıkarılması ümid edilir. O zaman bu türün hakkında daha tatmin edici bir inceleme yapmak mümkün olacaktır.

Bu makaleyle sunduğumuz Zâtî'nin risâlesi birçok yönleriyle fevkalâde değerlidir. Önce, hayli kabarık bir meslek kadrosunu içine almaktadır. İkinci olarak, bu mesleklerle ilgili lüzumlu kelime ve deyimleri, kavramları bu risâlede buluyoruz. Bunların yanında, risâle o devrin sosyal sınıflarından ve tiplerinden oldukça zengin bir miktarı çeşitli yönleriyle aksettirmektedir. Ayrıca, tarihî ve sosyal önemi yanında risâlenin dil bakımından da paha biçilmez bir değeri var. Kelime ve deyimlerin tamamına yakın bir çoğunluğu en azından iki anlamda kullanılmışlardır. Bu anlamlardan

7 Âşık Çelebi, 77a-77b

8 Latîfi, Tezkiretü's-şu'arâ, İstanbul, 1314, s. 359

en az biri o meslek, sınıf veya tipin özellikleriyle ilgili olup diğeri veya diğeri eş, bâzan tamâmen karşı anlamdadır. Çoğu zaman kelime ve deyimler kaba, hattâ müstehcen anlamlara da delâlet etmektedirler. Bu bakımdan metin Türk argosu ile ilgilenenler için zengin malzemeleri de içinde bulunduruyor.

Çok değişik meslekleri, sınıfları ve tipleri içine alan bu metindeki kelime, deyim ve kavramların bir kısmı bugün için “ölü” sayılacak niteliktedir. Onların gerçek anlamını vermek için Zâtî'ye -yâni XVI. yüzyılın yarısına- kadar yazılmış manzum ve mensur eserlerin dil bakımından bir taramasını yapmak gereklidir inancındayım. Burada kullanılmış olan kelime, deyim ve kavramların karşılıklarını vermedim, yâni metnin küçük bir sözlüğünü düzenlemedim. Böyle bir işin üstesinden gelebilmek için burada adı geçen 200'den fazla mesleğin, bir o kadar sosyal sınıfın ve tiplerin özelliklerini bilmek gerekiyordu. Sözgelisi, 99. cümlede «*Kâse-bâzlar nakşlarını döndürü döndürü ırlayalar*» deniliyor. Kâse-bâzların bir çeşit hokkabâz olduğunu biliyoruz. “*Nakş*” kelimesi “*oyun, hiyle*” anlamlarına geldiği gibi “*resim, sûret, tasvir*” ve “*bir kıt'adan ibâret şarkı*” anlamlarına da gelir. Bunların kâsebâzla ne gibi ilgisi olduğunu, kâsebâzların oyun gösterirken şarkı okuyup okumadıklarını, resimli kâseler kullanıp kullanmadıklarını bilmek gerekiyor. Bu cümledeki “*ırlamak*” fiilinden anladığımıza göre, kâsebâzların gösteri yaparken şarkı söyledikleri muhakkak gibidir⁹. 195. cümlede “*Kelem ve marul satanlarda dürükler çoğ ola*” deniliyor. “*dürük*” kelimesi “*büklüm; suçlu, kabahatli; çıkın, torba; kulakları küçük keçi*” anlamlarında bugün de Anadolu'nun sayılı bölgelerinde kullanılmaktadır¹⁰. Marul büklümlü olduğu için, kelimenin “*büklüm*” anlamı hatıra gelmektedir. Fakat Zâtî, yukarıda belirttiğimiz gibi, her kelimeyi, deymi ve kavramı enaz iki anlamda kullandığına göre, diğeri anlamı veyâ anlamları nelerdir ? Bu türden yüzlerce sorunun karşılığını vermek benim için mümkün olmadı. 197. cümlede “*Bâzâra ziyâde olmuş üzüm getüren bâğçılara şıralı metâ' getürmüşsin diyeler*” denilmektedir ki, “*şıralı*” kelimesi “*olgun, tatlı, sulu*” canlamlarına geldiği gibi “*şırâ'*” kelimesi arapçada “*satın alma, mübâyaa*” anlamında olduğu cihetle, kelimenin diğeri anlamının “*almabilir, alma elverişli*” olabileceği hatıra geliyor. 203. cümlede “*Değirmencilerün işi yöreye, ammâ neyi bulursa öğide*” denilmektedir. “*yöreye*” diye okuduğumuz kelime ۴۳۲ şeklinde yazılmış olup, bunu “*yüriye*” diye okumak ve “*durmasın, sürüp gitsin, verimli olsun*” diye anlamlandırmak da mümkündür. Fakat “*yöre -veya- yüre*” kelimesi “*değirmen-*

⁹ Nitekim Aşık Çelebi, İshak Çelebi maddesinde, şâirin şiirlerinin çoğunun açık, anlaşılır olduğunu, bu yüzden kâse-bâzlar ve hengâme-perdâzların dillerinden düşmediğini söyledikten sonra, bir düğünde kâse-bâzın birinin her gazel okudukça merhumun gazelini okuduğunu, orada bulunan şâirin “Acaba bizim gazelimiz olmasa bunlar ne okurdu ola !” diyerek öğündüğünü nakleder. Aşık Çelebi, 43a

¹⁰ Türkiyede Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi, İstanbul, 1939

lerde alt taşın etrafına birikip kalan un¹¹” anlamına geldiği için “yöreye” şeklinde okumağı, değirmenle ilgisi bakımından daha uygun buldum. 205. cümlede de “At değirmencilerinin işi kurıya yöreye” denilmektedir. Buradaki “yöreye” kelimesini “yürüye” diye okumak daha uygun görünüyorsa da, yöreye gitmiş olan unun artık hiçbir işe yaramayacağı düşüncesinden hareket ederek “kırıya yöreye” kelimesini bir deyim olarak anladım, “boşa, hiçe” diye anlamlandırdım ve “rüzgârsız ve susuz olarak döne” anlamının hatırlanması gerektiğini düşündüm.

Bu türden üzerinde tartışmayı gerektiren okuyuşlar pek boldur. Meslekdaşlarımın istifâdesine bir ân önce sunmak ve onların tenkidlerinden yararlanmak kaygısıyla kelime ve deyimlerin sözlüğünü vermek için özel bir çalışmada bulunmaktan kaçındım. Çünkü böyle bir atılım metni daha uzun zaman elde tutmaya beni zorlayacaktı. Konu, kapladığı meslekler, sosyal sınıflar ve tipler bakımından çok geniş olduğu için, bir insanın gücünü aşmaktadır. İleride, çözebildiğim meseleleri yayınlamak ümidiyle yalnız meslek, sınıf ve zümre adlarını ve tiplerin bir alfabetik dizinini vermekle yetiniyorum.

* * *

(345/b) Hâmd aña k'anufî bir adıdur. Latîf
Aḥmedi ol cümleden kıldı şerîf
Cân u gönülünden ilâ yevmi'l-kıyâm
Âline aşhâbına olsun selâm

1 Du'â-gûy-ı bî-riyâ Zâtî midâd yirine ezûp nebâtı diler ki bu mübârek sâlûñ aḥkâm-ı yaza dimâğına ḥalkuñ sükker eze 2 Ol mâh-ı bürc-i sa'âdet ve âfitâb-ı evc-i 'azamet ve kuṭb-ı dâyre-i vilâyet ve pâdişâh-ı mülk-i saltanatun felek kuṭb-ı murâdı üzerine döne ve tîğ-i âbgûn u âbdârı sehminden gerd-i nifâk oturup âteş-i fitne söyüne 3 Vezîrleruñ İskender-i râyî câm-ı cihân-nümâ düzse onsekiz biñ 'âlem andan görüne 4 Beglerbegiler sürünmekden bîmâr olan ma'zûllere tîmâr ideler 5 Kâdî'askerler tedsîs istemeyen mülâzimleri kazâyâ ugrada 6 Defterdârlar mâl arturmak isteyeler 7 Nişâncılar aḥkâm-ı saltanata 'unvân vireler 8 Kapucubaş-ı lar kapuyı tütalar âsitâne-i devlet-me'âbı feleke virmeyeler 9 Mîr-i 'alemüñ rif'ati sancığı arşdan a'lâ ola 10 Çâşnîğırbaşı ziyâde ni'metlü ola 11 Yeñiçeri ağası âdeme bucuğı biñ minnetle vire 12 Sipâhî oğlanları ağası saḫalları ağarsa da adları

11 Adı geçen eser

oğlanlıktan kurtulmaz bir bölük kimseye ahalana 13 Silâhdârbaşı bölüğünde kılıç
çoğ ola 14 Ve ‘ulûfecibaşları [346/a] yoldaşı ayakda komaya 15 Garîb yigitler
ağaları garîblere garîb ‘izzet ideler 16 Çakırcıbaşı şeh-bâz ola 17 Bir Sunkur
nâm kimesne şâhincibaşı ola 18 Veznedârlaruñ dili bir cânibe mâyl olmaya terâ-
zûdan iner kimesne olalar 19 Hazînedârlar mâl-dâr olalar 20 Divân yazıcılaruñ
hükmi nâfiż ola ve kemâlin başa çıkara 21 Hazîne yazıcılarında hisâb çoğ ola
22 Maṭbah emîni puḫte kimesne ola 23 Aşçıbaşı sözi bişürüp söyleye 24 Derzi-
başı ḫalkı ṭonada 25 Emîr-i âḫûruñ ‘alaf-ḫârı çoğ ola 26 Bir gendüm-gün kişi
arpa emîni ola 27 Çavuşbaşı ve çavuşlar yol ve ṭarîkı pâk idüp du‘â-gûy olalar
28 Şolaklar ḫudâvendigârıñ öñince varalar 29 Sancak beglerinün ḫadri sancacı
a‘lâ ola 30 Alay begleri alayda bir dâne ola 31 Şubaşlar şuyı bîñar başından
avlayalar 32 Nâyibleri iti ola ammâ oş diyene uyalar 33 Sipâhileruñ atları eşek
ola 34 Dizdârlar yoldaşa himmet itmege gedük gözleyeler ve sözi gedüğünde söy-
leyeler 35 ‘Âmiller iş eri olalar 36 Emînler emânete ḫıyânet itmeyeler FAŞIL
37 Müftülerün bir sözi iki olmaya 38 Monlâlaruñ kelâmı gökcek, mantıķı şîrin,
münşe‘âtı ḫûb, beyânı nâzûk, şerḫi ra‘nâ vaşfları bedi‘ ola 39 Kâdîlar ḫazâ ile çoğ
iş ideler, işleri gücleri şâhid ṭaleb itmek ola 40 Müderrisler dânişmendleri minnetle
oḫıdalar getüreler 41 Müsta‘idler ma‘nî-dâr olalar 42 Maḫbûb sūḫteler muṭâ-
la‘aya döyeler 43 Sūḫtelerün herbiri bir çakım ḫav ola 44 Mu‘ammâ-güşâlar
ad çıkaralar 45 Kâdî nâyiblerinde ḫazıyye çoğ ola 46 Şehr emîni gavḡâdan emîn
ola 47 Mütevellîleruñ (346/b) göñli ‘imâret ola 48 Nâzırlar ehl-i nażar olalar
49 Şeyḫler pîr olalar il yanından aḫîleneler 50 Muḫtesibler ḫalkıñı eksüklüḡin
gözleyeler, her kim ‘ayâr itmege gile iderse kızdurup kızdurup başalar 51 Şâ‘ir-
lerde ḫayâl çoğ ola mülk-i ‘işkuñ şâhı olalar, ‘âli divânları ola, didükleri ḡazelleri
‘âşıkḫar oḫıyup «Vây ne ḫazḡ itdük, divânıñıza yazılsun !” diyeler 52 Câdûlar
işlerinde siḫr ideler 53 Ehl-i ḫalemleruñ defteri dürüle 54 Münşileruñ elfâzı gök-
cek ola 55 Veffâḫlarda muvâfaḫat vâḫı‘ olup iller du‘âların alalar 56 Sâ‘atcılar
ümmü‘l-vaḫt olalar 57 Müneccimler bir derecede sâ‘at gözleyeler ki daḫıḫa fevt
itmeyeler, ammâ yıldızları düşkün ola 58 Fâlcılar ferḫunde-fâl olalar 59 Rem-
mâllere eşegin yavı ḫılan gele 60 Şuya baḫıccılar kendülerin göreler 61 Da‘vetiler
dâyireden çıkmayalar 62 Bir vech ile kızlık ola kim iller arpa şalıccıya «Bize arpa
şalıvir” diyeler 63 Baḫla şalıccılarda ḫara ḫaşlular çoğ ola 64 Mu‘allimler cân
âzâd eyleyeler 65 Mişâl almada güzel yazı yazanlaruñ mişâli olmaya 66 Kara
yüzlü kâtibleruñ işi neşḫ ola FAŞIL 67 Düşkün sevenleruñ iller elin alalar 68
Mürâyî vâ‘izleruñ nefesi ṭutıla 69 Müveşşîḫ oḫıyıcılar diñleneler 70 Ḥânendeler
dilberlere ḫarşu ”Âḫ yâr-ı men !” diyü feryâd ideler 71 Tesbîḫ çevüren şöfîler yüz
çevüreler 72 Zâhideler tesbîḫ-dâm olup “Estaḡfiru‘lah estaḡfiru‘llah!” diyeler 73
‘Âşıkḫar menzile ire 74 Mü‘ezzinler şalavât ile ṭuralar 75 İmâmlaruñ namâz
âḫirinde yüzi ḫbleden döne 76 Cemâ‘atuñ ol vaḫit eli açuḫ ola 77 Ḥaṭîbleruñ

minberde iki gözi haţib kılıcı gibi yalabıyanlarda ola 78 Hâfızların pek güzellerine (347/a) felek-i şevâbit muraşşa' kürsi olmak isteye 79 Ehl-i namâz 'ibâdete yüz yuya 80 Mescide geç gelenler ilerü gelmeye 81 Oruc yiyenler kazâsın isteye 82 Nâzük şöfîler murabba'lar okıyup esüre 83 Müslümânlar vaķit vaķit itdiklerini kâfirler¹² itmeye 84 Dervişlerin vilâyetde nazîri olmaya, hemân cihân bâğından iki yaprak kabûl ideler 85 Beglerle ziyâret bekleyen dervişlerin kulu kurbânı çoğ ola 86 Def depelek çalan serv-kâmet köçekler pür-uşûl ola 87 Işıklara halk çerâğ akçasın yandura 88 Kâlemlere kimse "Gözün üstinde kaşun var !" dimeye 89 Dilencilerin günâhı illerden aķça pul dilendükleri ola, günâhların dileyeler 90 Muntazırların bir günü biñ ola 91 Gâzilerin oklarına kâfirler şadr-ı sînedê yir ideler, arķalarından hoş geçe 92 Bahâdırlar lekeleri kana yuyalar 93 Mü'min leşkeri şebîhün idicek atları na'li düşmân ordusına kıgılcımlar koya 94 Şehîdler dîn yolına cân vireler 95 Gâziler kâfir ile çalşalar FAŞIL 96 Reyhâncılar goncalarının kâmetleri naħli mevzûn ve 'izârları gülgün olup nergisleri halkı meftûn ide ve güllerinde benefşe zâhir olup gülşenlerinde reyhân bite, gül gibi gülüp açılalar, ehl-i bezm anlarını şevkına dökülüp saçılalar, kendülerine ezilenleri tonadup pür-naħl ideler 97 Bî-nevâlar fânûs-ı hayâl gibi götlerine mûm şokup dürlü dürlü şüretler ile döne döne oynayalar, ammâ maşhara düşüp halka gülünc olalar 98 Kebûter-bâzlar döne döne (oynayanlardan ?) hazz ideler 99 Kâse-bâzlar naķşları döndüri döndüri ırlayalar, hengâmede kime olursa çevüri vireler 100 Kışşâ-hânların işi halk ile hengâme (347/b) itmek ola 101 Şeyyâdlara iller "Sizde hikâyet çok" diyeler 102 Âteş-bâzların işi bir pâre od olmak ola, "Nedür bu âsumânî, göke çıkardun !" diyenlere "Top otı" diyeler 103 Güreşçiler yalın olup tutaşalar, işleri ve güçleri bir birinün ayağın alıvirmek ola, şâgirdlerine bağda uralar 104 Cân-bâzlarda dürlü dürlü oyunlar çoğ ola 105 Peyklerin yürüyüşü gökcek ola, yoldan taşra iş itmeyeler, yol eri olalar 106 Kemânkeşlerin işi güci bağırtı egrileri çeküp çevirmek ola 107 Meymûncıların tâli'i meymûn ola 108 Ayuclarda kimseler ola ki yüzün gören ayı gördüm şana 109 کونسه جیلر ده (?) dürlü dürlü şüretlerle kâr ideler 110 Şatranc-bâzlarda mansûbeler çoğ ola, saħileri piyâdeye at vireler ammâ il içinde mât olalar 111 Nerd oynayan zöhre-ruħlar kamer ola 112 Zârlarına naķş oynayanlar aķça pul¹³ oynadalar 113 Tabîbler illerün illetin bilüp şerbetler içireler, divânelere bendler geçeler, hastayı yaşduķda avlayalar, anlarda hikmet çoğ ola, anlara varan hastalar derdlerin dökeler 114 Kuħhâller cevheri kuħhleri göze koyalar 115 Cerrâhlar bâzularına yara uran mey-hâre dilberleri şaralar, derdlülerün derdin deşeler 116 Faşşâdlar kanlar dökeler 117 Berberler başlar keseler, işleri kırmaķ ola 118 Üstâd kumarbâzların aşığı aşu otura 119

¹² Metinde کافر şeklinde yazılmıştır.

¹³ Metinde پول şeklinde yazılmıştır.

Ma'cûncı güzellerinüñ hayrânı çoğ ola, anlardan gayrı kimesne şatı ve bâzârda kimseyi güldürmeye 120 'Aşşâblara "Kazduğun¹⁴ nedür?" diyene "Ot köki" diyeler FAŞIL 121 Mey-*hâ*reler sâkî elinden kanlar yudalar 122 Nâzûklük ile şarâb içen şöfîlerüñ keyfiyeti ma'lûm ola 123 Fâşıklar (348/a) ayağı götüreler 124 Şarâbi hâdden ziyâde içenler kıpkızıl divâne olalar 125 Kadeh cerrârlarına ne vireler hayra geçmeye 126 Meyhâne kapusına depme uran mestler devletin depe 127 Gün toğarken elinde câm bulunanlaruñ meşrebi şâfî ola 128 Meyhânegiler fakîr 'ayyâşlaruñ cigerin kebâb ide, kendülerin unuğdura "Ni'metüñ tutdı geçdük şarâbuñdan" diyeler 129 Mestler düşdükçe elemeler çekeler, dürlü dürlü düşüşler düşe 130 Bağlarda şarâb içenler "Vây ne hazz itdük!" diyu bağ bağ kusalar 131 Kadehüñ gözi yaşı müdâm içenleri oñarmaya 132 Germ olup tolu içen dilberler tamâm yiyeler 133 Serhâşlarda bengilerde kendüyi bilmez harifler çok ola 134 Tiryâkiler zehrer yudalar, zemâne kanların kuruda 135 Sâkîler ayağ ile pehlevânlar yıkalalar, meydânda anlaruñ ayağın çeker olmaya 136 Mey-hârlar humhâneye küp küp düşüp pîr-i muğânun şü gibi ayağına akalalar 137 Esrâr-hârlar hayâl-bâz olalar 138 'Ayyâşlar içdükleri şarâba and içerlerse içdükleri ol dem tuta 139 Ehl-i 'ayşun sâzendelerle çok şöbeti geçe 140 Güyendeleri şarâb-ı 'ışka çekicek bir bir bildükleri(ni) ırlayalar 141 Nakş-bend(ler) halka dürlü dürlü nakşlar taşnif ideler 142 Sâzendeler sâzlarına kuşlar konduralar, kânûmı güzel bileler, seyrleri ta'fire kâbil olmaya 143 Mûsîkâr çalanlar bir kanad ile her maqâmı seyr ide 144 Çengiler her kıldan çalalar 145 Sâzende dilberlerinde rûh-efzâlar ola 146 Kemânecilerde sürüşdürme çok ola 147 Kıpuzcılarda perdesüz ola, ozanlara götür kıpuzı diyeler 148 Rakşâşlar döne döne kâr ideler, kendüler çala ve kendüler oynaya 149 Düdükçilerde dil çok ola (348/b) 150 Tanbüre-zenler her maqâmı çala çarpa 151 Def-zenler yüzine göre tabancasın ura 152 Mehterlerüñ varduğı meclis güm güm öte 153 Surnây-zenler avurdaların ötdüreler 154 Tablucılar uşûl-bend olalar 155 Nakâre-zenler debbâğlar derisin alup hâm çalalar 156 Neyzenler sihr idüp üfüreler ammâ ehl-i bezme egri bakalar FAŞIL 157 Babası olmayan güzeller Hazret-i 'İsâ gibi mürdeler ihyâ ideler 158 Kamçı ören dilberlerüñ tirşesine cân vireler 159 Dügme düğen (?) kazzâz güzellerinüñ barmağlarından iligi görine, düğme bigi sineye geleler, leblerini ilik gibi emeler, eflâk-i rif'atleri hıl'atlene, bir âsumânî toğuz kenâr düğme olmağa zâr u ser-gerdân ola 160 Hekîm dilberlerinüñ ölümlü hastası çok ola 161 Kaşşâblaruñ koyun ala gözlü körpe kuzuları güneş hamelde iken koyuna gireler, pehlûya tekellüf çekmeyeler ve kuyruğa minnet olmaya 162 Derzî dilberlerinüñ âvâreleri bi-'aded, pâreleri bi-had ola 163 Mağbûb ile hammâma girenere kapular açıla 164 Mağbûb ardınca yegin yürüyenler devlete yetişe 165 Gün yüzlü mağbûba mâlik olanlar devlet ve sa'adet ıssı ola 166 'Aşık-

14 Metinde bu kelime iki kere yazılmıştır.

lar dilberlerle muşâhabet iderken rakîblerüñ gözleri (bebek oynatarak ?) çıka gele
 167 Âyîneye bağan dilberler hûd-bîn olalar 168 Mücevvezeci dilberlerinüñ giceligi
 bir altun dege 169 Koyun güden koyun eri güzellerinde dünbesi güzel kızılar çok
 ola 170 Dülbendcilerde şarılr ter ü nâzük uzun boylu sîmîn-bedenler çok ola
 171 Kâlatada fireng dilberlerin sevenler fireng uyuzı olalar 172 Maḥbûblar ‘âşık-
 ları kühl ü gevher de olursa gözden kulağdan birağalar 173 Güzel kullara efendi
 diyeler 174 Dilberlerden cân virüp bûse alan ‘âşıklar şekerlü bâzâr ideler (349/a)
 175 Serv-kâmet dilberler ‘âşıklarüñ başından aşa 176 Leb-i dilbere cânım diyen
 ‘âşıklar azacuk canlı olalar 177 Dilberlere kapularında muntazır olup “Benüm
 cânım kaçan çıka ?” diyen ‘âşıklarüñ dilberleri çıkınca cânları çıka 178 Ma’sûka
 ‘âşıklar “Seni alan bize ne virdi ?” dise “Derd !” diyeler 179 Dilberlere ‘âşıklar
 “Ḥaṭṭuñuz geldüğü günü görsek” diseler “Ölümünüz istersinüz !” diyeler 180 Ge-
 mici güzelleri kenâra geeler 181 Sürme çeken güzeller göz karasiyle âdemler
 öldüreler 182 Tâb-ı meyden gül-reng olan perî-peykerler âl ile âdemler öldüreler
 183 Bahârda goncalar gülistândan yaña açılalar 184 Yâr işigin yaşdanan ‘âşık-
 larüñ gün gibi başı göke irüp ‘İsâ bigi yiri sipihr ola 185 Yalñ yüzlüler yürekler
 yakalar 186 Maḥbûb-dôstlar “Yalñ yüzlüler bizi yaksun, mûmuz” diyeler 187
 Ol kışkun urdurmayan serrâc güzelleri sine-bend olalar 188 Düşmanlarüñ başı
 çok ağrıya âḥir kesile, gözlerine çöp düşse sonra çıka 189 Şehirde gidüp yine gelen
 düşmanları şehir ḥalkı evvelden bilmeyeler, âḥir dişlerinden ve gözlerinden çıkaralar
 FAŞIL 190 Ekincinüñ işi uña 191 Her ḥaruñ başı göge ire 192 Bâğbânlar bâğî
 olup aşmalu olalar 193 Bostâncılarüñ işi bite 194 Sebzecilerde turp şüretlüler
 çok ola, keşür almağa gelene “Yoğına tuş geldün” diyeler 195 Kelem ve marul
 şatanlarda dürükler çoğ ola 196 Tollâb ile bâğçe şuvaran bostâncılar çeke çevürü
 işin bitüre 197 Bâzâra ziyâde olmuş üzüm getüren bâğcılara “Şıralu metâ’ getür-
 mişsin” diyeler 198 Bâğceciler bâğçelerinde olan ağaçları aşliyle fer’iyle bileler
 199 Bâğbânlar “Bu şalgamı ne seyrek ekmişsin?” diyenlere “Size şıkı mı gerek ?”
 diyeler (349/b) 200 Bâğbânlarüñ dikmeleri çok ola 201 Çeltükçiler dâne için
 dürişeler 202 Tarı ekenlerüñ ocağlarına şü gire 203 Degirmencilerüñ işi yöreye
 ammâ neyi bulursa ögide 204 Yel degirmencilerinde bâd-ı hevâ eksük olmaya
 205 At degirmencilerinüñ degirmeni kıriya yöreye 206 Dollâb işlemekte üstâd
 geçen neccârlarüñ çarḥı bata 207 Degirmen yapıcılarüñ toñuzluğda nazîri olmaya
 208 Uncılarüñ bâzârı ekmeklü ola 209 Şehre yakın köylüler yoğurtcu olalar 210
 Ḥargelleciler bokına sığır güde 211 Türklerde köpekler çok ola 212 Eşekçilerde
 eşekler, köylülerde sığırılar çok ola FAŞIL 213 Kancılarüñ kanı vaşfa kâbil olmaya
 214 Kürkçilerle ḥalk arasında işcaklık vâkı’ ola, tülerin düzeler 215 Pabucılarda
 pabuc ağırzu levend çoğ ola, işleri ayağa düşse, hem anlarda gebgeb çoğ ola 216
 Gebci dükkânına varanlara “Gebe mi geldün ?” diyeler 217 Başmakçılar kıyı
 çizeler 218 Çizmecilerüñ şanı a’lâ ola 219 Sarrâclar tegeli yüzine dikeler 220

Takyeciler takyesini halkuñ başına oldura 221 Yorgancılar yorganlarına göre kösüleler 222 Börkciler işin başa çıkara 223 Göñlekçilerde yeñi yağa çok ola 224 Semerciler-sâzdan şafâlu olalar 225 Eskicilerde eski bî-'ad ola 226 Bâzârî kaftân diküp şatanlarda kabâlar bî-had ola 227 Tulumcılarda bendler çok ola 228 Mûtâblaruñ çarhu murâdınca döne FASİL 229 Kannâdlar şîrin-kâr olalar, anlarda tatlılar çoğ ola 230 Pâlüdecilerde avurda çekmege lâyıq avurd ehli nâzükler bî-kıyâs ola 231 Şekerine siñek üşen şekercilerde kovucılar çoğ ola 232 Tatlıcağ şatanlaruñ ağzına siñek üşe 233 Ekmekçiler ekmeklü ola 234 Biryâncı-laruñ halk ağzı üşürüp bir yanından (350/a) etin yiyeler 235 Bala kıymayan halvâcılarda halâvetsüzler vâfir ola 236 Baklavâcılaruñ işi yufka ola 237 Börekçilerde merdâneler bî-nihâyet ola 238 Usta halvâcılaruñ tatlu tatlu halvâsı yinüp 239 Aşıcılaruñ cânı için aşı yine 240 Aşıcılarda keçe şüretlü köfte-hârlar bî-had, takımı bir kızıl deger lûtılar bî-'ad ola 241 Başıcılaruñ paça ile başı hõş ola, iller ayagina varup halk başına üşe 242 Bozacılarda şalâta eksük olmaya 243 Şerbetcilerden iller şovuyalar ve anlarda fuķâ' ağızlular çoğ ola, ammâ ter-dest olalar 244 Tuzcılaruñ hürdesinden müteşekkî ammâ pâresinden şâkir olalar, bâzârları tuzsuzlarla ola 245 Bakkâllarun bir eli yağda bir eli balda ola 246 Bal tutanlar barmağların yalayalar, şan'atlarında elleri tatlı ola 247 Yağcılarda acımışlar çoğ ola 248 Şan'atlarında kâmil geçen yüzi kara işkenbecileruñ bokı çıka 249 Turşicileruñ yüzi gözi tursî şata, halka ekşi şüret göstereler 250 Kovancılar halkuñ ağzına bal çalalar 152 Bal ve pekmez şatanlar halkuñ ağzı dadın vireler 252 Köfteçilerde köfte-hârlar çok ola 253 Ayrancılara zemâne yağ yoğurtdan mı olur, yoğurt yağdan mı olur bildüre 254 Çörekçileruñ çöreginde çiği olmaya 255 Südcileruñ südin emeler 256 Balcılaruñ balın yalayalar 257 Kebâbçılarda yanmış göyünmüş çok ola 258 Kaşşâb dem-zenlerinüñ iki eli kızıl kanda ola 259 Şıgır kaşşâbları arkalu olalar 260 Balıkçılarda birbirin yirler bî-had ola 261 Sirke şatanlarda şarplar bî-'ad ola 262 "Şan'atumda mişlüm yok" diyen mümcılaruñ şâdıqlığına rüşen delil ola, hem anlar çok çerâğ uyaralar FASİL 263 Yolcular gâyetde yoldaş olup (350/b) her tarıkdan haberdâr olalar 264 Erken yola gidenleruñ başına gün toğa 265 Yağmurlu günde yola çıkan şırşıklam deli ola 266 Kârbânsarâyıcılar eşegi ıssı didügi yire bağlaya 267 Na'l-bendler şovuk demür dögeler, işleri gâh na'le gâh miha kaçmak ola 268 Şayyâdlar kuşu kuş ile avlayalar 269 Seg-bânlara "gezdür tazıyı" diyeler 270 Avcılaruñ yanından toñuz çıkısa halkı koyup toñuza döneler 271 Toğancılarda uçurma çok ola 272 At şuya yıkan at oğlanlarınuñ şıklığı dine 273 Hammâllaruñ çekdügin kimseler çekmeye 274 Kâtrıcılarda harâm-zâdeler çoğ ola 275 At cânbâzlarında yorgalar bî-kıyâs ola FASİL 276 Hâceler(e) taşavvurdan ziyân görine 277 Dellâllar ayak tavvâfı olalar, işleri gezdürmek ola 278 Nâyib oğlanlarında bid'atler çoğ ola 279 Çeltik arpasın alanlar dögdüreler 280 Birinciler müşterî tutı vireler 281 Nâ-

resîde yemiş şatanların yemişin şı kup hâ m diyeler 282 Sak kâ laruñ işi sebîl ola
 283 Şö fçîlarda şımıklık vâkı' ola 284 Odun od bahâsına ola 285 'Attârlaruñ işi
 neyi olursa kâgîda burmak ola, ammâ şakızların uğurlayalar, hem anlarda hüşn-i
 Yûsuf bulma 286 Mürekkeb satıcılar Kîr-i Har¹⁵ gibi mu kalla k müşteri lere gâhî
 tûri virê gâh koyı vire 287 Koz şatanlarda çürüklük vâkı' olup kovuk şatalar 288
 Artuğa şatmağa cân viren kazancılara siniñi s..em diyeler 289 Bit Bâzârı halkı
 eskileruñ yeñine yapışıp yeñidür diyü and içeler 290 Yavru vaktinde hasîslerden
 yumurda alan içinde şarusın bulmaya 291 Müşg şaticıların müşgi 'abîr, 'abîri
 (?) ko ka 292 Bu hûrcıların işi tüte 293 Mercimek satıcılar halkuñ kanın
 kuruda 294 Kav şatanlarda yiniler, kurşun (351/a) şatanlarda ağır lar çok ola
 295 Bâzârda bâdem bulmayanlar koz alalar 296 Çükündür tırşısı şatanların
 kaşık kaşık kanın içeler FAŞIL 297 Yüz aklığın hâsıl idenler akça bigi eyü ad
 kazanalar 298 Pîrler oğlan gönüllü olalar 299 Şehr içinde iti geçen yigitleruñ
 adı yavuz ola 300 Yankesicileruñ elin alıp yabana atalar il yanın gözledüğü için
 301 Yemiş uğruları kıyâmetde nâr yiye 302 Bâğa yemiş uğurlamağa girenler ayvâ
 ile erük ile çı ka 303 Panbuk tarlasına giren uğrular ko za üzeler 304 Harâmîler
 geydüklerin il arkasından çıkaralar, harâmîlik iderken çekileler 305 Uğrular beg-
 leruñ şiyâsetin görüp aşılı kalalar 306 Cellâdlar kime söylese cân alıcı diyeler
 307 'Asesler degnege düşeler 308 Zen-bâreler ileri ge leler 309 Gulâm-bâreler
 götde kalalar 310 Kahbelerde rûspîlikler çoğ olup cihân seksekleri (?) olalar 311
 Geñezler de ol cinsden olalar 312 Yolcılar yol başalar 313 'Arablarda yüzi kara-
 lar bî-nihâyet ola 314 Hırsûzlar hırlı olmaya, anlarda harâm lo kmalar çok ola
 315 Kız ayardan harîf(ler) büyük kızıla oturalar FAŞIL 316 Hammâmçılar şöyle
 hayrân olalar ki girenden çıkandan haberleri olmaya 317 Dellâklere baş kayusu
 düşe, bî-bedel dilberleri baş açuk 'uryân kocalar ammâ ter-dâmen olalar 318 Del-
 lâk dilberlerinüñ abdâlı olanlar şoyunup tırâş olalar 319 Niçe zâhidler hırkayı
 tâcı terk idüp pîr olası güzel hammâmçılaruñ halvetine gireler 320 Hammâm nâ-
 zırları¹⁶ esbâb yuyanların esbâbın şı kup halkuñ pabucın başmağın çizmesin sileler
 321 Külhan ya kan yalıñ ışıklar âteşi olalar FAŞIL (351/b) 322 Acemi yapucıla-
 laruñ eli taş altında kala 323 Üstâd mi'mârlar taşı yirine ko ya, sözi yapa yapa
 söyleye 324 Neccârlaruñ ağaçlığı garrâ, ağır ağac kaldurmada işleri da'vâ ola 325
 Ağaccılarda yoğınlar çok ola 326 Kuyı kazıcılar hicâbından yire ge çe 327 Minâ-
 re yapanların işi a'lâ himmeti büle nd ola 328 Hammâm yapanlar eyü kubbe çı ka-
 ralar 329 Şandûkçılara "Şandugûñ başuña" diyeler 330 Hayrına halâ yapanlara
 "Hayruña şı çalum" diyeler 331 Çeşme ve şâdirvân düzenleruñ işi şulu ola 332

¹⁵ Kîr-i Har, Zâtî'nin zamanında yaşamış bir kâtibin takma adıdır. Zâtî'nin
 Letâyifi, TDED, c. XVII, s. 7.

¹⁶ Bu kelime ناطر şeklinde yazılmış olmakla beraber ناطر "nâtır" olması mümkündür,
 Mânâyı bozmadığı için olduğu gibi bıraktım.

Kütucular tahtadan kile ideler 333 Nerdibâncılar halkı yapa yapa kalduralar
 FAŞIL 334 Âyine-dârlar halka yüzi agın göstereler 335 Aşvellerüñ iki gözine
 toğrulığı olmaya, halka toğrı bakmayalar gâyet şaş olalar 336 Gözsüzlerüñ
 gözleri kimse görmeye ammâ yolların arayu arayu yürüyeler 337 Şağırlar degme
 sözi kulağına koymayalar 338 Dilsüzlerüñ kimseye dili ağzı tokunmaya 339
 Dikinciler halkı ile çeke 340 Zağmet ekâbirüñ ayağına düşe 341 Şafravilerüñ
 derd başına çıka 342 Sevdâyiler divâne olalar, iki sözleri birbirine uymaya 343
 Mağmûmlar şihhat üzerine dir dir ditreyeler 344 Kelüñ başı açıla; nice keller
 dilberlere uyuzlanalar 345 Köseleüñ halk şakalına güleler 346 Yayıclarda egri-
 ler çok, başı kayılar bî-had, bağı kararmışlar bî-‘ad ola 347 Atıcılar yayıcılaruñ
 yasın tutalar, menzile irüp nişanladuıkları yire irişeler, aralarında nizâ‘ vâkı‘ olup
 atışalar 348 Kılıçıcılaruñ işi açıla 349 Oğçılaruñ işi geçe, halka toğruluk şatalar
 ammâ ki işleri yönelmek ola 350 Kâz atanlar yeleksüzlüğe heves ideler 351
 Ta‘limhâncilerde yeleksüzler çok ola 352 Mirvaha-cünbânlar hevâ-dar (352/a)
 olalar 353 Topıcılaruñ topı göke ağa 354 Cebecilerüñ işi kıtı pek ola FAŞIL
 355 Gavvâşlaruñ kâr vaktinde başı aşğa ola 356 Hakkâklar rızkını taşdan çıkara
 357 Kuyumcılaruñ işi altun ola 358 Kılıccılar işlerinde yüz ağardalar 359 Çilin-
 girler işlerin odından uralar hem tavına düşüreler 360 Kömürçiler yüz karasın
 hâşıl ideler 361 Gebgerlerüñ şatısı demür leblebi ola 362 Şırmakeşler ince işe
 tolaşalar 363 Kandılcilerüñ işi par par yana, gâyet laţif ola 364 Şişecilerüñ işi
 واولی بوی (?) ola 364 Bıçağcılar işin tiz ide, bir yire varalum diseler “İşüñi al
 bile gel” diyeler 366 İğnecilerüñ sözleri kelecileri iğneleri ola, sözleri geçer kimse
 olalar 367 Egeciler (dişen dişen ?) oğlanı şâgird idine 368 Usturacılar keskin-
 ler çoğ ola 369 Demrencilerüñ dil yüğüklüğün göstereler 370 Çarğıcılaruñ işi
 yalap yalap yana 371 Demürçiler kıtı bek şatıcı olalar 372 Baltacılar şapına
 şapına tüküre geri vire FAŞIL 373 Nakğâşlar halka dürlü dürlü şüretle nakş geçe-
 ler 374 Girih-keşlerüñ işi bağlana 375 Muşavvirler dükkânına geç gelenler
 şüret bulmayalar 376 Mağbûb hatunlar şüret bağlayalar 377 Muşavvirler şüretlü
 olalar 378 Niğâb tokuyanlaruñ işi şürete gele 379 Boyacılaruñ işi kara boya gök
 çivid ola ammâ üstâdları halkı al ile boyaya 380 Hâllâclar¹⁷ illeri arış arıkı (teye
 ?) illâ kazdukları kuyuya kendüler düşeler, ‘âkıbet çukurlarında bulalar 381 Ku-
 şağcılarıuñ işi miyâna ola 382 Gemicilerüñ yeli yegin ola, rûzgârdan şikâyet etme-
 yeler کفسرلو (?) olalar 383 Balık ağı idenlerüñ kumaşı ağ ola 384 Çitcilere çit
 diyeler 385 Şebkârî işleyenler giceyi gündüze kıtup çalışalar (352/b) 386 Çini-
 cilerde şafâ eksük olmaya 387 Çıkrıkçılar ekinden kurtulmaya, akçasın alup çevüri
 virdüklerine ekini vireler 388 Şağrısı güzel şıgırcı şâgirdleri çoğ ola 389 Debbâğ-

¹⁷ Hâllâc ile “kuyu kazmak” ve “çukur” arasında hiçbir ilgi kuramadım. Burada
 bir atlama veya bir imlâ yanlış olmalıdır.

lar işlerin boklamayınca şûret virmeyeler, şâgirdleri boçkı ola 390 Kireccilerin yüzi ağ ola 391 Odun yarıcılar yarar yoldaş olalar 392 Balçıklı günde aķ kaftân geýenlerde leke çok ola 393 Şabuncılar halkun kirin alalar 394 Keçeciler yün yiyüp yapağı şıçalar illâ keçelerin şudan çıkaralar 395 Urgancılar gitdükce kıçına gide 396 Hâllâclaruñ işi atmak ola “Berî yayuñı” diyenlere yayı vireler 397 Panbuķcılarun tavarı (?) aķ ve yumuşaķ ola 388 K̄alb çanaķcılaruñ iller çanağına ve çölmegine söge 399 Ördek, tavuk besleyenlere her gün aķça toğa 400 Gice şöhbette olup şabâhdan yimek yiyenlere “Ne yirsin, gice yidüğüñ sükkeri bilür misin ?” diyeler 401 K̄aramanda katuğı çok yiyeler 402 Şâgirdlerin aldayayın diyen üstâdlara şâgirdleri “Ben de senüñ şâgirdüñün” diye 403 K̄ullarına incinen efendilere kulları “İncinme baña, senüñ kuluñun” diye 404 Boğasicılarda hâmlar çoğ ola 405 ‘Alemdârlar şalavât ile yürîye. *Estagfiru’llâh mimmâ etûbi ileyhi* ¹⁸.

* * *

METİNDE GEÇEN MESLEK, ZÛMRE ADLARI VE TIPLER

A	olup benüm cānum kaçan çıka
ağaccılar 325	diyen ‘aşıklar 177
ağveller 335	yār işigin yaşdanan ‘aşıklar 184
alay begleri 30	aşçıbaşı 23
‘alem-dârlar 405	aşçılar 239,240
‘âmiller 35	‘aşşâblar 120
‘arablar 313	at canbâzları 275
arpa emîni 26	at oğlanları
arpa şalıcı 62	atı şuya yıkan at oğlanları 272
‘asesler 307	âteş-bâzlar 102
‘aşıklar 51,73,166,172,175,178,179	‘aţţârlar 285
dilberlerden cān virüp bûse alan	atıcılar 347
‘aşıklar 174	avcılar 270
leb-i dilbere cānum diyen	âyîne-dârlar 334
‘aşıklar 176	ayrancılar 253
dilberlere kâpularında muntazır	ayucılar 108

¹⁸ Söylediklerimden dolayı Allah bağışlasın, tövbe ederim.

‘ayyāşlar 128
faķır ‘ayyāşlar 128

B

bāġbānlar 192,199,200
bāġcılar 197
bāġçeciler 198
bāġlarda şarāb ićenler 130
bahādırlar 92
baķķāllar 245
baķla şalıcılar 63
baķlavācılar 236
bal tıtanlar 246
bal ve bekmez şatanlar 251
balcılar 256
balçıkı ġünde aķ ķaftān geyenler 392
balık aġı idenler 383
balıkçılar 260
baltacılar 372
başcılar 241
başmaķcılar 217
bāzārda bādem bulmayanlar 295
bāzārī ķaftān diküp şatanlar 226
begler 85,305
beglerbegiler 4
bengīler 133
berberler 117
bıçaķcılar 365
birincciler 280
biryāncılar 234
Bit Bāzārı ġalkı 289
bī-nevālar 97
boġaşıcılar 404
bostāncılar 193
tollāb ile bāġçe şuvaran bostāncılar 196
boyacılar 379
bozacılar 242
börekciler 237

börkciler 222
buġırcılar 292

C

cādūlar 52
cānbāzlar 104
cebeciler 354
cemā‘at 76
cellādılar 306
cerrāġlar 115
cizmeciler 218

Ç

çakırcıbaşı 16
çarķcılar 370
çaşnıġırbaşı 10
çavuşlar 27
çavuşbaşı 27
çeltik arpasın alanlar 279
çeltikciler 201
çengīler 144
çeşme ve şādırvān düzenler 331
çıkırıkçılar 387
çilingirler 359
çiniciler 386
çitciler 384
çörekçiler 254
çükündür türşisi şatanlar 296

D

dānişmendler 40
da‘vetīler 61
debbāġlar 155,389
def depelek çalanlar 86
def-zenler 151
defterdārlar 6
degirmen yapıcılar 207
degirmenciler 203

- at degirmencileri 205
 yel degirmencileri 204
 dellâkler 317
 dellâller 277
 demrenciler 369
 demürciler 371
 derdlüler 115
 dervîşler 84,85
 derzîbaşı 24
 dikinciler 339
 dilberler 166,174,179,344
   âyineye başkan dilberler 167
   bâzûlarına yara uran mey-ḥāre
   dilberler 115
   dellâk dilberleri 318
   derzî dilberleri 162
   fireng dilberleri 171
   germ olup tolu için dilberler 132
   hekîm dilberleri 160
   kâmçı ören dilberler 158
   mücevvezeci dilberleri 168
   sâzende dilberleri 145
   serv-kâmet dilberler 175
 dilenciler 89
 dilsüzler 338
 dīvân yazıcılar 20
 dīvâneler 118
   kıp kızıl dīvâne 124
 dizdârlar 34
 düdükciler 149
 dülbenciler 170
 düşkün sevenler 67
 düşman ordusu 93
 düşmanlar 188
   shirden çıkup yine gelen düş-
   manlar 189
 E
 efendiler
   kullarına incinen efendiler 403
 egeciler 367
 ehl-i ‘ayş 139
 ehl-i bezm 96,156
 ehl-i kâlemler 53
 ehl-i namâz 79
 ekâbir 340
 ikinci 190
 ekmekciler 233
 emînler 36
 emîr-i âḥûr 25
 erken yola gidenler 264
 esbâb yuyanlar 320
 esrâr-ḥārlar 137
 eskiciler 225
 eşekçiler 212
 F
 fâlcılar 58
 fâşıklar 123
 faşşâdlar 116
 G
 garîb yigitler 15
 garîb yigitler ağaları 15
 garîbler 15
 gâzîler 91,95
 gāvvaşlar 355
 gebci 216
 gebgerler 361
 gemiciler 382
 geñezler 311
 gice şoḥbetde olup şabâḥdan yemek
   yiyenler 400
 girih-keşler 374
 göñilekciler 223
 gözsüzler 336
 gulâm-bâreler 309
 güyendeler 139
 gün toḡarken elinde cām bulunanlar 127

gün yüzlü maḥbūba mālik olanlar 165
güreşçiler 103
güzel yazı yazanlar 65
güzel kullar 173
güzeller

babası olmayan güzeller 157
düğme düğen qazzāz güzelleri 159
gemici güzelleri 180
koyun güden koyun eri güzeller 169
kuskun urdurmaya serrāc güzel-
leri 187
ma'cūncı güzelleri 119
sürme çeken güzeller 181

H

ḥāceler 276
ḥāfızlar 78
ḥakkākler 356
ḥāla yapanlar
ḥayırına ḥalā yapanlar 331
ḥallācler 380,396
ḥalvācılar
bala kıymayan ḥalvācılar 235
usta ḥalvācılar 238
ḥammāllar 273
ḥammām nāzırları 320
ḥammām yapanlar 328
ḥammāma girenler 163
ḥammāmıcılar 316
güzel ḥammāmıcılar 319
ḥānendeler 70
ḥarāmīler 304
ḥargelleciler 210
ḥasīsler 290
ḥasta 113
ḥatībler 77
ḥayāl-bāz 137
ḥazīne yazıcılar 21
ḥazīnedārlar 19
ḥırsuzlar 314

I

ışıklar 87
külhan yaqan yalī ışıqlar 321

İ

igneciler 366
imāmlar 75
işkenbeciler 248

K

kaḍeḥ cerrārları 125
kāḍī nāyibleri 45
kāḍī askerler 5
kāḍīlar 39
kāfirler 83,91
kahbeler 310
Kālatada fireng dilberlerin sevenler 171
kalb çanakçılar 388
kalenderler 88
kancılar 213
kandīlciler 363
kannādılar 229
kapucubaşılar 8
kārbanşarāycılar 266
kāse-bāzlar 99
kaşşāb dem-zenleri 258
kaşşāblar 161
şığır kaşşābları 259
kaḥırcılar 274
kātibler 66
kaḥ şatanlar 294
kāz atanlar 350
kazancılar 288
qazzāz güzelleri 159
kebābcılar 257
kebüter-bāzlar 98
keçeciler 394
keller 344
kelem ve marul şatanlar 195

kemānçeciler 146
 kemānkeşler 106
 kılıccılar 348,358
 kışşa-ḥānlar 100
 kız ayardan ḥarīfler 315
 kirecciler 396
 kopupuzcılar 147
 kovancılar 250
 koz şatanlar 287
 köçekler 86
 köfteciler 252
 kömürçiler 360
 köseler 345
 کو تسم جیلر 109
 köylüler 212
 şehre yakın köylüler 209
 kuḥḥāller 114
 kumarbāzlar 118
 kurşun şatanlar 294
 kuşakçılar 381
 kutucılar 332
 kuyı kazıcılar 326
 kuyumcılar 357
 külḥan yağan yalıtı ışıklar 321
 kürkciler 214

M

ma'cūncı güzelleri 119
 maḥbūb ardınca yegin yürüyenler 164
 maḥbūb ḥatunlar 376
 maḥbūb ile ḥammāma girenler 163
 maḥbūb-dōstlar 186
 maḥbūblar 172
 maḥmūmlar 343
 ma'sūk 178
 matbaḥ emīni 22
 ma'zūller 4
 mehterler 152
 mercimek satıcılar 293
 mestler 129

meyḥāne kapusına depme uran
 mestler 126
 mescide geç gelenler 80
 meyḥāneciler 128
 mey-ḥārlar 136
 mey-ḥāreler 121
 meymūncılar 107
 mi'mārlar

üstād mi'mārlar 323

mināre yapanlar 327
 mirvaḥa-cūnbānlar 352
 mīr-i 'alem 9
 monlālar 38
 mu'allimler 64
 mu'ammā-güşālar 44
 muḥtesibler 50
 muntazırlar 90
 muşavvirler 375,377
 mücevvezeci dilberleri 168
 müdām içenler 131
 müderrisler 40
 mü'ezzinler 74
 müftiler 37
 mülāzimler 5
 mü'min leşkeri 93
 müneccimler 57
 münşiler 54
 mürekkeb şaticılar 286
 müslümānlar 83
 müsta'idler 41
 müşğ şaticılar 291
 mütevelliler 47
 müveşşih okuyucılar 69
 mūmcılar 261
 müsikār çalanlar 143
 mütāblar 228

N

naḳāra-zenler 155
 naḳkāşlar 373

- naķş oynayanlar
     zarlarına naķş oynayanlar 112
 naķş-bendler 141
 na'1-bendler 267
 nāyib oğlanları 278
 nāyibler
     kāđi nāyibleri 45
     şubaşı nāyibleri 32
 nāzırlar 48
 neccārlar 324
     döllāb işlemede üstād geçen nec-
     cārlar 206
 nerd oynayanlar 111
 nerdibāncılar 333
 neyzenler 156
 niķāb toķuyanlar 378
 nişāncılar 7
- O - Ö
- odun yarıcılar 391
 oruc yiyenler 81
 oķcılar 349
 ozanlar
 ördek tavuķ besleyenler 399
- P
- pābūcçılar 215
 pādişāh 2
     ḥudāvendigār 28
 pālūdeciler 230
 panbuķcılar 397
 pehlevānlar 135
 perī-peykerler 182
 peykler 105
 pīrlar 298
 pīr-i muđān 136
- R
- raķībler 166
 raķķāşlar 148
 remmāller 49
- reyḥāncılar 96
- S
- sā'atcılar 56
 şabuncılar 393
 şafravīler 341
 sađırlar 337
 sākī 121
     sākīler 135
 saķķālar 282
 sancak begleri 29
 şandūķcılar 329
 şayyādlar 268
 sāzendeler 139,142
 sebzeciler 194
 seg-bānlar 269
 semerciler 224
 serḥōşlar 133
 serrāclar 219
     serrāc güzelleri 187
 sevdāyīler 342
 şıgırcı şākirdleri 388
 şırmakeşler 362
 silāḥdārbaşı 13
 sipāhī oğlanları ağası 12
 sipāhīler 33
 sirke şatanlar 261
 şolaķlar 28
 şōfcılar 283
 şōfīler
     tesbīḥ çevüren şōfīler 71
     nāzūk şōfīler 82
 nāzūklük ile şarāb ićen şōfīler 122
 şubaşılar 31
 şubaşı nāyibleri 32
 surnāy-zenler 153
 şuya baķıcılar 60
 südciler 255
 süḥteler 43
     maḥbūb süḥteler 42

Ş

şāhincibaşı 17
 şā'irler
 şarābı hādden ziyāde içenler 124
 şatranc-bāzlar 110
 şebkārī işleyenler 385
 şehīdler 94
 şehir emāni 46
 şekerciler
   şekerine siñek üşüren şekerciler 231
 şerbetciler 243
 şeyhler 49
 şeyyādlar 101
 şīseciler 364

T

tabībler 113
 tablcılar 154
 takyeciler 220
 ta'limhāneciler 351
 tanbūre-zenler 150
 tarı ekenler 202
 tatlucaķ şatanlar 232
 tiryākīler 134
 toĝancılar 270
 topçılar 353
 tuluncılar 227
 tuzcılar 244
 türkler 211
 türşīciler 249

U

uĝrular 305
   panbuķ tarlasına giren uĝrular 303
   yemiş uĝruları 301
   bāĝa yemiş uĝurlamaĝa girenler 302
 'ulūfecibaşılar 14
 uncılar 208

urĝancılar 395
 ustracılar 368

Ü

üstādlar
   şāgirdlerin aldayayın diyen üs-
   tādlar 402

V

vā'izler 68
 veffāķlar 55
 vezīrlər 3
 veznedārlar 18

Y

yaĝcılar 247
 yahī yüztlüler 185, 186
 yankesiciler 300
 yapucılar 322
 yavrı vaķtinde ħasīsdən yumurda
   alan 290
 yaycılar 346,347
 yemiş şatanlar 281
 yefiçeri aĝası 11
 yigitler 299
 yoĝurtcu 209
 yolcılar 263, 312
   yaĝmurlu günde yola çıkan yolcu-
   lar 265
 yorĝancılar 221
 yüz aķlıĝın ħāşıl idenler 297

Z

zāhidler 319
 zāhideler 72
 zen-bāreler 308

محمد کا کاتب برادر لطیف
 جان و کور کله بن همیشه بودیم
 اجمعی اول محمد وین تقدی مشرف
 الله اصحابی بن و مسون سلام

حکومی ریای اولی . حاوی رسته از وجه شانی . دیگر که در مبارک جاگ احسان
 یازده . و داشته خنک سگزاره اول ماه برج سعادت . واقعا غنچه عظمت
 و تطبیق نایره ولایت . و پادشاه ملک سلطنتک . فلک قطب عراقی اوزره
 و دونه . و تیغ ابگون و آب جاری سمنه بن . کرد اتفاق او توبه . انش فتنه سینه
 وزیر ملک اسکندر رای . جام جبین خادوسه . اون سگزاره یک عالم آدن
 کورنه . بکنر بکیر سور فلکین بیار اولین معقول لره بیار ایدره . قاضی کور
 آه ریس استین بیار مری قضایا او خردو . دفتر وار لره مال آرتورق استینه
 نشا خیر احکام سلطنته عنوان ویره لره . قیو حنی بشتی قیو بی کویه لره
 آستنه فلک بی فلک ویر سیر . میر فلک رنجی سنجی خوشدن نهوا آ
 چاشنی کیر دیشی زیاد و نقیذ اوله . یکچری آقاسی آدم بو چو بی سیک شکر و بره
 سپاهی او فندری آقاسی صافلری آغوسده اولری او فتنه لکن تور بکر بو
 کسبه آقانه . سلطه رایشی بو کورنه قیو چرخ اوله . و صلوه قیو بی بشتی

« Zât'ın Letâyifi 345b »

346 a بولداشی آیتده قومیه غریب یکتلر آغالری غریب لره غریب عزت ایدلر
 چقرجی باشی شهباز اوله بر سنقور نام کمنه شاهنجی باشی اوله وزنه
 دارلرک دیلی بر جانبه مایل اولیه ترازودن اینر کمنه اوله لر خزینه دارلر
 مالدار اوله لر دیوان یازجی لرنده حساب چوغ اوله مطبخ امینی پخته کمنه اوله اشجی باشی
 سوزی بشورب سویلیه درزی باشی خاچی طونده امیر آخورک علف
 خواری چوغ اوله بر کندم کون کشی آرپه امینی اوله چاوش باشی وچاوشلر
 یولی وطریق یاک ایدوب دعا کوی اوله لر صولقلر خداوندکارک اوکنجه
 وارلر سنجق بکلرینک قدری سنجی اعلا اوله آلائی بکلری آلایده بر دانه
 اوله صو باشیلر صوی بکار باشندن اولیه لر ناییلری آئی اوله آما اوش
 دینه اویهلر سپاهی لرک آتلی اشک اوله دزدارلر بولداشه همت ایتکه
 کدک کوزلیهلر و سوزی کدوکنده سویلیهلر عامللر ایش اری اوله لر
 امین لر امانته خیانت ایتیه لر فصل مقتی لرک بر سوزی ایکی اولیه
 منلارک سوزی کوچک منطق شیرین هیئاتی خوب اصولی لطیف
 بیانی نازک شرحی رعنا وصفلری بدیع اوله قاضی لر قضا ایله چوغ ایش
 ایدهلر ایشلری و کوچلری شاهد طلب ایتک اوله مدرسلر دانشمیدلری
 منتله اوقده لر کتوره لر مستعدلر معنی دار وله لر محبوب سوخته لر مطالعیه
 دویهلر سوخته لرک هر بری بر چقم قاو اوله معما کشار آد چقره لر قاضی
 تابیلرند قاضیه چوغ اوله شهر امینی غوغادن امین اوله متولیلرک

«Zâtî'nin Letâiyifi 346a»

كوكلې امارت اوله ناظرلر اهل نظر اوله لر شيخلر پير اوله لر ايل يانندن اخى لنه لر
 محتسب خلك اكسيكلكن كوزليه لر هر كم عيار ايمكه كله ايلترسه
 قزدورب قزدورب بصه لر شاعرلرده خيال چوغ اوله ملك عشقك
 شاهي اوله لر على ديوانلري اوله ديدكلري غزللري عاشقلر اوقيوب واي
 نه حظ اتدك ديوانكزه يازلسن ديه لر جادولر اشلرنده سحر ايدلر اهل
 قلملرك دفترلري دورله منشى لرك الفاضلي كوچك اوله وفاقلرده موافقت
 واقع اولوب ايللر دعالن آلله ساعتجيلر ام الوقت اوله لر منجملر
 بر درجده ساعت كوزليه لركه دقيقه فوت ايمه لر اما يلدزلري دوشكن اوله
 فالجيلر فرخنده قال اوله لر رمالله اشكن ياوي قلن كله صويه يقچي لر كندولرن
 كورده دعوتلر دايره دن چقميه لر بر وجهله قزلق اوله كم ايللر آرپه صالحلي يه
 بزه آرپه صالح ویر ديه لر باقله صالحلي لرده قره قشلولر چوغ اوله معلملر جان
 آزاد ايليه لر مثال آمده كوزل يازي يازنلرك مثالي اوليه قره يوزلو
 كاتبلرك اشى نسخ اوله فصل دوشكن سونلرك ايللر الن آلله
 مرابي واعظلرك نفسى طوتله موشح اوقويچي لر ديكلنه لر خواننده لر
 دلبرلره قارشو آه يار من ديو فریاد ايدلر تسبیح چوره ن صوفيلر
 يوز چوره لر زاهدلر تسبیح دام اولوب استغفرالله استغفرالله ديه لر
 عاشقلر منزله ايره مؤذنلر صلواتله طورده اماملرك نماز آخرنده
 يوزی قبله دن دونه جماعتك اول وقت الی آچوق اوله خطیب لرك
 منبرده اكي كوزی خطیب قلجي كي يا بينلرده اوله حافظلرك بك كوزلارينه

347

فکرت است در تنگ کوئی او حق استند و حق با جهاد تو زیاده سپرد
 کج کلنگی ایستد کلبه از رخ بیند نقش سخن استند نازک صد نسیب
 بر بقای او قیوس مسرور سینه نبردت در وقت استکلنج کاغذ اقیانه
 در ویشنگ و لایقند نیتری اولی جان جهان به خدمت کی بپرق قبول
 ایده ز جگر در زینت بکلی در ویشنگ غمی قربانی بیخ اوله و من
 به کج جان مسرور است که جگر از اصوله در مشق مرقع جریع آنچه
 یازده قند در کس که از کس استند و شک و از زینت و بیخدرک
 کماهی ایقندون آنچه پول در کنگری و در کنگری در کس بر
 کوی بیگ اوله نازیک و تفریح کاغذ از صدر استند و بیاید و در وقت
 روزه خوشتر یک به در و ز کس بی قیود و در سخن از کس بیخدرک
 آتری انی و شین در در دستند قشقرق در و شکستید و از این بر و در
 نازیک کاغذ چاشت در فسر و کماهی بیخدرک و کس
 خنی موزون و هزار ری کلگون او نویب از کس بیخدرک و بیخدرک
 بنفش نظام او نویب کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک
 آنراک شوقند و کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک
 بی نور الوانوس خیال کی کو قریب نوم سو تو نویب در در و کماهی بیخدرک
 در در او بیخدرک و کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک
 او بیخدرک خط ایده تر کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک
 کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک و کماهی بیخدرک

93

«Zâtî'nin Letâyifi 347a»

Handwritten text in Ottoman Turkish script, enclosed in a rectangular border. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines. The script is a cursive style characteristic of the 17th or 18th century. The text appears to be a historical or administrative record, possibly related to the Zâfî'nin Letâyifi mentioned in the caption. The right margin contains the number 116.

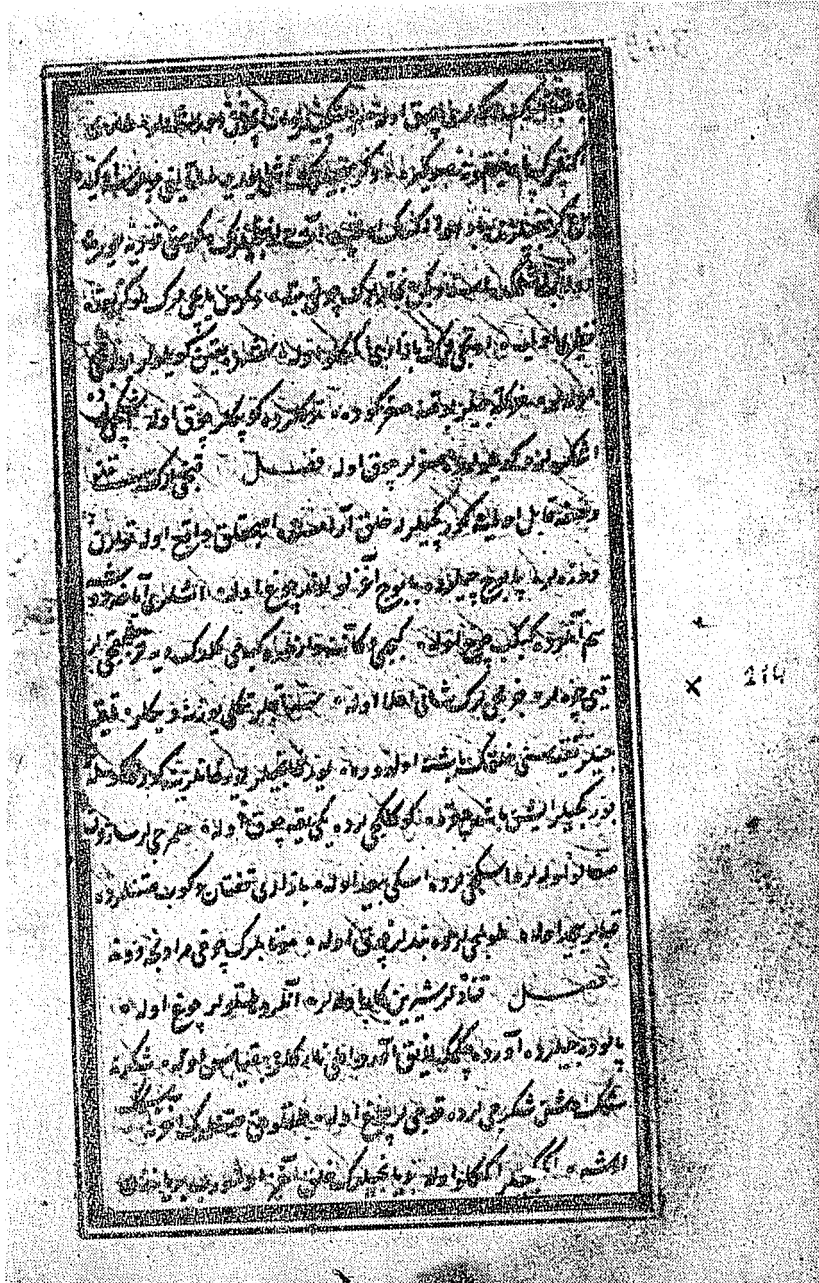
348
تندی که تره بر مشرب می خوردند زیاده را چنانچه قنبر و دیگران در اول او قح جملی
از اینها زیاده بر مشرب میکنند. میخانه تا پانصد و یکصد و یکبار و دست کرده متن بود
کوهی در کوه ایمنه جامع برینفرک مشرب میغنی اوله. میخانه چیدر فخر
بیتیشلرک چکرک کلبه سیاره کند عارن او نه تیره نفتک کیوتی که ک
قران کون ریه لر. دست کرده شد که ام بر چکر لور لور لور و شمشردو
بچه کرده مشرب میخورد ای نه خط از ک سیو بنج باغ قنده لر قده حک
که رت یاشین بام پنجر ای و کرمینه که هم اولوب بندو این و لبر تر کام ریه لر
سر مشردوه بنکی کرده کند هیچ بجز حریف بر حق اوله. تریکی لوز هم لوز لور
زمانه قانقر قوروده. ساقی لر آیا غله بدلو انور نقه لری سید ازه آنک که
آیا قنچر اولیه. میخورد لر چنانکه کوب کوب و شمشیر پر مفاک
صبر کنی آیا خنده آیه لور اسیر از خود لر خیال بازم اولید لر. حیاتشدر اچر کنی
مشرب اب آنکه لر اسیر چکرک ای اوله صطوره. اهل عیشک سازنه لر
چوق صیغتی کله. کوینده لر مشرب عشقه چکرک بر بر طو کله ی لریه لر
نقش بند خلقت در لور لور نقشدر نقضند فاید لر. ساه زنده لریه لر
آه مشردو زنده لر قانوقی کوزل بل لر. سیر لری تبصیر و مقابله اولیه. سستار
چند بر تضاد لر بر متقابل سیر اید. چکرک لور مقادیر چکرک لور سازنه
و لریه لر روح انرا اوله. کپا پنجه چیلرده سوار شد در حق اوله
تا پنجه چیلرده بروه سیر اوله. لوز غلر که کوز قوزی و لریه لر. ارقا سکر و
دو کا لریه لر که لوز چکرک لوز اوله. لوز و کپه لور و لریه لر حق اوله

«Zâtî'nin Letâyifi 348a»

Handwritten text in Ottoman Turkish script, enclosed in a decorative border. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines. The script is a cursive style, likely Şikâ'î or similar, used in the 16th-17th centuries. The text appears to be a religious or philosophical treatise, possibly related to the 'Zâtî'nin Letâyifi' mentioned in the caption. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

349

[Handwritten text in Ottoman Turkish script, contained within a decorative border. The text is dense and appears to be a portion of a larger work.]

«Zâtî'nin Letâyifi 349b»

اولی مرتبه...
ثانی مرتبه...
ثالث مرتبه...
رابع مرتبه...
خام مرتبه...
سادس مرتبه...
سابع مرتبه...
ثامن مرتبه...
تاسع مرتبه...
عاشر مرتبه...
الحمد لله رب العالمین...

258

در طایفه خرم و ادا اوله لرله اولرک یوزکیز نلرک باشکون خلاصه ایتمک
 کونده یوزکیز متقن بر مستقیم اوله . کاربان سیه ایچی باشکی اشق و یردی بره لینه
 نجه ندرسون دموه که بره باشکی کا نعله کله یوزکیز متقن اوله صیاد لر
 قوشچی و شغل ادرینه سلسله فزه کوز درتانی بی سید لر . آوجی ترک یانین
 کوزکیز حقیقی قوشچی و کوزکیز دو ندره . طوفانی لره اوله حقیقی اوله
 قوشچی و یوزکیز متقن اوله و خلیفه نیک مسطقی و کله . حال کوزکیز کوزکیز
 قوشچی و کوزکیز اوله لور حقیقی اوله . ملت یانین کوزکیز و کوزکیز
 قوشچی و کوزکیز اوله لور حقیقی اوله . دلا لور حقیقی اوله
 قوشچی و کوزکیز اوله . نایب شه صلیکونده بد عیقل چوخ اوله .
 چنگیز آره حسن لاله و کوزکیز اوله . بیخیز لور و بره نره نارسیدیش
 مشدرک یوشق و متقن حقیقی اوله . سقا کوزکیز اشق سبیل اوله صوبی لور
 و کوزکیز اوله . اوله و دو بیاسنه اوله . عطا کوزکیز اشق
 اوله کوزکیز اوله لور حقیقی اوله . حقیقی اوله لور حقیقی اوله
 یوزکیز اوله لور حقیقی اوله . حقیقی اوله لور حقیقی اوله
 کاه قوشچی و بره . کوزکیز اوله لور حقیقی اوله . حقیقی اوله
 ستمه جان و برن قوشچی لره سبیلی کوزکیز اوله . حقیقی اوله لور
 یا شوب کی ادرینه کوزکیز اوله . یا وری و کوزکیز اوله لور حقیقی اوله
 صیاد حسن اوله . شاک صیاد کوزکیز اشق حقیقی اوله . حقیقی اوله
 اشق قوشچی . حقیقی اوله لور حقیقی اوله . قاضی کوزکیز اوله لور حقیقی اوله

293

351

مشهوره آخرین چوق اوله . با وارده بادهم بولمیز تو ز اوله بر چکنیز
نوشته سن شکرک نشان قانع اچدر فضل یوز آتلیق حال
ایز اولو کی ایوا قور نالیر . پیر لویه سن کوککوا اولور . مشهور یکنیزه
ایتیک کن کیکنرک نوزی یوز اولور . بیان کسی بیک آن آلبیس بیایه آتدر
ایزین کنیزه لدر کچون . بیش اوغوز لری تیار مترزنا و سیه . باضیش اوغوز
کیز اولو ایله او کور یغیر . با بنجوق تر لاسنه کون اوغوز لری توزه اولور
بر ایسیلر کی کون ایل رده سن سف چوره لر . جو ایسیق بیکر کی چکلر لر
اوغوز لری چکلر کی سیل ستم کورب آتلی قانع لر . چلا اولر ک سویلر کسه
بفتی ایچی و بیتره عسک رو کیکر دوشنه بر حنه بیا ورایلی ایله کور ختم
باور لر کوشنه قالد لر . تمیز اولور بیه کسی اچور چوخ لویوب چمان کیک
سکری اولور لر . کلز لر اول اول چانسه لر ایله لر . یعنی بیری اول باصه لر
تور لور و یوزی قاره لری نیا نسا اولور . خر سوز لر خرلی اولوبه آتدر داغ
آتدر چوق اوله . قور اولون بر یغیر بویک قره اولور لدر فضل
حاجی تر شویله جیران اولور کور کون چیتنغ نم اولی اولینه . دلا کلور
باش قیدو چی دوشنه . لامل و لیر لری باش اچوق حدین تو خدر اقا کور داغ
اولور . دلا کلور لیر بیری بیک باجالی اولور بند یوروب باش اولور . پنجه
زاده لر بوقیق تلجی ترک باج و بس پرا و ییگی کونل حاجی ترک خدر تمشه
کیره لر . هاقم باغ لری سبب ایله بوی لدر ک سبب ایله مهور بختک باج
باشقورن چرخ سیر دله کلز باجی دلا کلور باشقور ایشی اولور فضل

«Zatî'nin Letâiyî 351a»

بی بی سوزلی که ای شاهش آینه خانه استاد معمار و طاشش یزید قیوم سوز
 باه نایب سوزلیه بخار ترک آتلیغی عزا آتلیغی قالدی زده اشیردی و حواله
 ایچ بی زده یوزغلی حوق اوله قوی قازغی از کابندی یزه کجه سزاره
 یا سوزلیک اشیا اجمالی بیایدله حاتم یا ندر ایوتیه چوره لره صلیغی
 منور و ملک باشک دیر لره چیره ضلایا ندره خیر که چلم دیاره چیره
 دوزنرک اشیا سوز اوله قوی بر خسته دن کله ایوه لره بز و باجه
 خلقی یاه یا هر قدر دیر لر فصل آینه دار لر خلقه یونی آتق
 کوسه لره ایله لنگ کی کوزنه طوقونج اولسه خلقه طوقی بقیه لر
 ضایت شاش اوله لره کوز سوزلرک کوزنری کس کوزیه ایله لنگ اوله
 اریوه یوز لره صبا یوز لره کس سوزنی قولایغنه قوی سوزله و سوزلرک
 کس دیلی ایچنی طوقینه کس کس لر خلقی ایله کس رعیت الکابریک آتلیغنه
 دروغه صغرای ترک دروغباشنه چینه سوز ایچ لری و یوانه اوله لره
 سوزنری بزیره او یلیه معنای صحت اوزنه در در و تر لره کلک
 آتلیه چنه کلک و بزیره او یز لره کوسه لرک خلق صقانه کوله لر
 بی بی سوزلیه اگر بزر حوق باشی قایی بر سید بخری قادر رشید سید اوله ایچ
 لر یا سوزلرک این طوقه لر منزه ایردب نشاطه قوی یزه ایرشسه لاره زنده
 نزله واقع اولوب اشیر قیغ سوزلرک اشیا آتلیه او قیغ لرک اشیا کس
 خلقه طوقون صقه لر لکه ایشلری یوکلیک اوله کار آتلیک سوزلرک
 سوزس ایوه لر تعلیم خانه سوزلرک و یکس لر چرخ اوله هر وجه صبا طوقه اوله

«Zât'nin Letâiyifi 351b»

✓

و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...

و در این روز که است... و در این روز که است...	و در این روز که است... و در این روز که است...
و در این روز که است... و در این روز که است...	و در این روز که است... و در این روز که است...

و در این روز که است... و در این روز که است...

و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...
 و در این روز که است...

«Ziât'înin Letâyifi 352b»